

ต้นไม้ล้มทับผู้ใช้ทางถึงแก่ความตาย ... ใครรับผิดชอบ ?

คดีปกครองที่จะนำมาเล่าสู่กันฟังฉบับนี้ เป็นกรณีกรมทางหลวงชนบททะเลเลยต่อหน้าที่ไม่ดูแลต้นไม้ข้างทาง เป็นเหตุให้ล้มลงบนไหล่ทางและทับผู้สัญจรบนถนนถึงแก่ความตาย

เหตุแห่งคดีเกิดจากการที่นางสาว อ. บุตรของผู้ฟ้องคดีที่ 1 กับผู้ฟ้องคดีที่ 2 (บิดามารดา) และเด็กหญิง ก. บุตรของผู้ฟ้องคดีที่ 3 กับผู้ฟ้องคดีที่ 4 (บิดามารดา) ได้นั่งซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์ไปตามทางหลวงชนบท และเมื่อมาถึงจุดเกิดเหตุ ต้นทองหลางซึ่งอยู่ในเขตทางหลวงได้โค่นล้มลงมาทับรถจักรยานยนต์ดังกล่าวจนได้รับบาดเจ็บและถึงแก่ความตาย ผู้ฟ้องคดีทั้งสองเห็นว่ากรมทางหลวงชนบท (ผู้ถูกฟ้องคดี) ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในการควบคุมทางหลวงและงานทางที่เกี่ยวกับทางหลวงชนบททะเลเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ เพราะไม่ได้โค่นต้นไม้ต้นทองหลางในเขตทางหลวงซึ่งมีลักษณะผูกดวง

ผู้ฟ้องคดีทั้งสองจึงนำคดีมาฟ้องเพื่อขอให้ศาลปกครองมีคำพิพากษาให้กรมทางหลวงชนบทชำระค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากความตายของบุตรทั้งสอง

กรมทางหลวงชนบทให้ข้อเท็จจริงว่า ต้นทองหลางที่เป็นเหตุพิพาทอยู่ในสภาพยืนลำต้นตรง มีใบเขียวช่อ ลำต้นมีสภาพสดมิได้ขึ้นต้นตาย ใบไม้ไม่ได้ร่วงหล่นหรือแห้งเหี่ยว ไม่มีจุดสีด่างที่แสดงถึงการผูกดวงและอยู่ห่างจากไหล่ทาง 3.40 เมตร การที่ต้นไม้ล้มจึงเป็นเหตุสุดวิสัย

อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นถือเป็น “เหตุสุดวิสัย” หรือไม่ ? และการที่ต้นทองหลางล้มทับบุตรทั้งสองของผู้ฟ้องคดีทั้งสองถึงแก่ความตาย ถือเป็นการกระทำละเมิดของกรมทางหลวงชนบทหรือไม่ ?

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า กรมทางหลวงชนบทมีหน้าที่ตรวจตราควบคุมทางหลวงและงานทางที่เกี่ยวกับทางหลวงชนบทตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535 รวมถึงการดูแลต้นไม้อันถือเป็นทางหลวงตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวด้วย เจ้าหน้าที่ของกรมทางหลวงชนบทมีหน้าที่บำรุงรักษา ตัดแต่งกิ่งก้านต้นไม้ที่อยู่ในเขตทางให้อยู่ในสภาพแข็งแรง ไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้ใช้ทาง และตัดโค่นต้นไม้ที่ไม่แข็งแรงและอาจล้มลงเป็นอันตรายต่อผู้ใช้ทางด้วย ซึ่งการที่ต้นไม้ที่อยู่ในเขตทางหลวงล้มลงจนเป็นอันตรายแก่ผู้ใช้ทางนั้น หากมิใช่เกิดจากภัยธรรมชาติที่ผิดปกติและเหนือความคาดหมายแล้ว ก็ต้องถือว่าเหตุดังกล่าวอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของกรมทางหลวงชนบททั้งสิ้น

เมื่อต้นทองหลางล้มมิได้เกิดจากภัยธรรมชาติ เพราะจากภาพถ่ายที่คู่กรณีส่งต่อศาลเห็นได้ชัดเจนว่า ต้นทองหลางมีสภาพผูกดวงบริเวณโคนต้นไม้ได้มีเนื้อไม้เป็นสีเดียวกันตลอด ซึ่งการที่ต้นไม้ขนาดใหญ่มีลำต้นผูกดวงย่อมต้องใช้เวลานานพอสมควร หากเจ้าหน้าที่หมั่นตรวจตราใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่หน้าที่และวิสัยและพฤติการณ์แล้ว ย่อมจะต้องพบความผิดปกติของต้นทองหลาง และเมื่อต้นทองหลางขึ้นในเขตทางและล้มลงมาบนผิวจราจรที่ประชาชนใช้สัญจรและเกิดความเสียหายขึ้น กรมทางหลวงชนบทจึงไม่อาจอ้างว่าต้นไม้ที่ล้มอยู่ห่างจากไหล่ทางได้ การที่ต้นทองหลางล้มลงบนทางและทำให้บุตรของผู้ฟ้องคดีทั้งสองถึงแก่ความตาย จึงไม่ใช่เหตุที่ไม่อาจป้องกันได้ แต่เป็นความประมาทเลินเล่อของเจ้าหน้าที่ของกรมทางหลวงชนบทที่ละเลยต่อหน้าที่ไม่ออกตรวจตราดูแลต้นไม้และโค่นล้มต้นไม้ที่ออกเพื่อไม่ให้เกิดอันตรายแก่ผู้ใช้ทาง ซึ่งเป็นการกระทำโดยผิดกฎหมายทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย อันเป็นการกระทำละเมิดตามมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

กรมทางหลวงชนบทเป็นหน่วยงานต้นสังกัดของเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดจึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

ส่วนกรมทางหลวงชนบทต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้ฟ้องคดีทั้งสองเพียงใด ?

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ผู้ฟ้องคดีที่ 1 และผู้ฟ้องคดีที่ 2 เป็นบิดาและมารดาโดยชอบด้วยกฎหมายของนางสาว อ. มีสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทนซึ่งรวมถึงค่าปลงศพและค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอื่น ๆ

ตามมาตรา 1649 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และมีสิทธิได้รับค่าขาดประโยชน์จากการตามมาตรา 443 วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายข้างต้น แต่ผู้ฟ้องคดีที่ 3 และผู้ฟ้องคดีที่ 4 ซึ่งเป็นบิดาและมารดาของเด็กหญิง ก. ไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน เด็กหญิง ก. จึงเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของผู้ฟ้องคดีที่ 4 ซึ่งเป็นมารดาเท่านั้น ผู้ถูกฟ้องคดี จึงไม่มีหน้าที่ต้องจ่ายค่าสินไหมทดแทนเป็นค่าปลงศพและค่าขาดประโยชน์ให้ผู้ฟ้องคดีที่ 3 แม้ว่าหลังเกิดเหตุผู้ฟ้องคดีที่ 3 และผู้ฟ้องคดีที่ 4 ได้จดทะเบียนสมรสกัน ทำให้เด็กหญิง ก. เป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของผู้ฟ้องคดีที่ 3 นับแต่วันสมรสตามมาตรา 1557 (1) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น และระหว่างการพิจารณาคดี ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายดังกล่าว โดยให้การเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายมีผลนับแต่วันที่เด็กเกิดก็ตาม แต่จะอ้างเป็นเหตุเสื่อมสิทธิของบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริตมิได้ ดังนั้น สถานะการเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายตั้งแต่วันที่เด็กหญิง ก. เกิด จึงไม่ก่อให้เกิดสิทธิที่จะเรียกให้กรมทางหลวงชนบทต้องรับผิดชอบจ่ายค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ฟ้องคดีที่ 3 แต่อย่างใด (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 685/2557)

คดีนี้นอกจากจะเป็นอุทธรณ์ที่ดีสำหรับหน่วยงานทางปกครองที่มีหน้าที่ต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดให้ตระหนักในหน้าที่เพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะและประชาชนให้ได้รับความปลอดภัยแล้ว ยังมีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับสถานะการเป็นบิดาโดยชอบด้วยกฎหมายหลังจากที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2551 มีผลใช้บังคับว่า กรณีที่บิดามารดาไม่ได้สมรสกันตามกฎหมาย และเมื่อภายหลังมีการจดทะเบียนสมรสกันจะทำให้การเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายมีผลตั้งแต่วันที่เด็กเกิดก็ตาม แต่จะไม่ทำให้บุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริตเสื่อมสิทธิใด ๆ ที่มีอยู่ในระหว่างเวลาก่อนที่กฎหมายดังกล่าวจะมีผลใช้บังคับ ครับ !

นายปกครอง